

40 år med vårraps. Neonikotinoidförbudet är inget som Ivar Insulander gläds åt, men han tacklar problemet som en utmaning. Vårrapshybriden Mirakel på fotot, såddes den 10 april på 4 cm djup och gav nästan 3 ton per hektar. Tidigt och djupt är Ivars moteld mot jordloppor.

Ivar gasar i uppförsbacken

Botten är nådd för vårrapsen på Spelbo och Haga, så 2016 gasar Ivar Insulander återigen och ökar arealen vårraps trots neonikotinoidförbudet. Tidigt och djup sådd är hans recept mot jordloppor som gav utdelning 2015 när vårrapsen avkastade nästan 3 ton per hektar.

Text och foto: Albin Gunnarson, SFO

Ivar Insulander driver Spelbo och Haga strax söder om Enköping. Med hjälp av sonen Olle brukar de idag 490 hektar mitt i Mälardalens starka vårrapsområde. Det vill säga det som före neonikotinoidförbudet var ett starkt vårrapsområde.

Viktigt avbrott

Höstsäd är basen på Spelbo och Haga som brottas med försommartorka. Därför är avbrottsgrödan vårraps en

viktig gröda för att upprätthålla höga höstveteskördar med höstvetete som får ett välutvecklat rotsystem och ett lågt växtskyddsbehov. Före förbudet odlade man omkring 50 till 75 hektar vårraps, samtidigt som man hade börjat experimentera och utvärdera höst-rapsens möjligheter. Norr om Mälaren är säsongen kortare och tröskdagarna färre än söderöver. Med 490 hektar växtodling i en stråsädesdominerad växtföljd blir därför behovet av

Spelbo och Haga

Odlare: Ivar Insulander

Gårdar: Spelbo och Haga

Areal: 490 ha

Område: Enköping, Mälardalen

Areal vårraps 2015: 9 ha

Areal vårraps 2016: 27 ha

Strategi mot jordloppor: Tidig och djup sådd

Glöm inte: harva grundare än sådjup!

Skörd vårraps 2015: ca 3 ton/ha

tidiga grödor och grödor som vidgar tröskfönstret stort. Då är höstraps ett alternativ precis som gårdens 24 hektar timotejodling och en fungerande vårrapsodling.

Botten nådd

När förbudet mot neonicotinoider var ett faktum drogs odlingen ned markant och 2015 odlades blott 9 hektar. Men odlingen sköttes med desto större omsorg.

– Man vill ju inte ge upp och sluta.

Med förbudet är läget skarpt och man lär sig mer. Man får nya utmaningar helt enkelt, konstaterar Ivar.

Med nya odlingsanvisningar och erfarenheter tänker Ivar öka arealen våren 2016 till 27 hektar. Erfarenheterna från 2015 inspirerar.

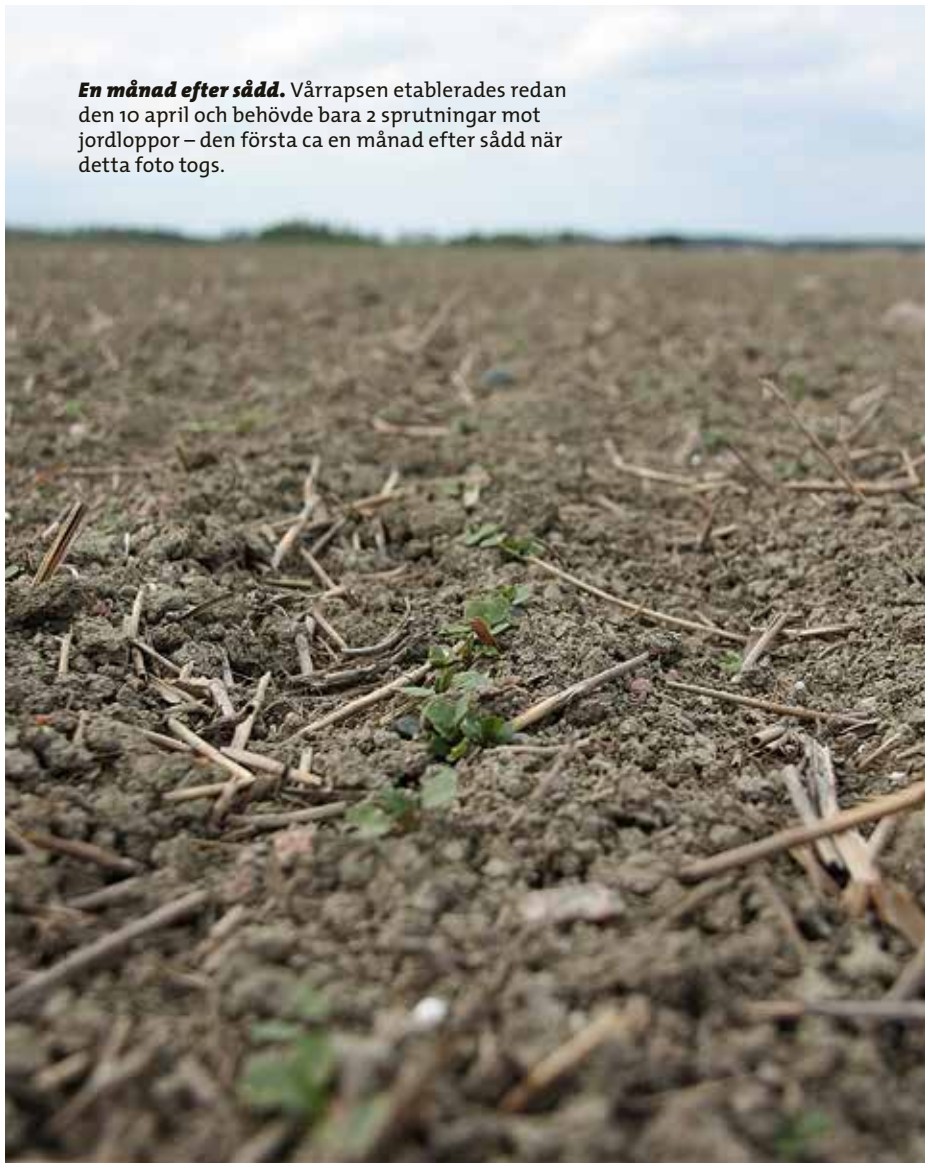
– I gårdens betningsanläggning ska vi ge oss på att dubbelbeta utsädet med mikronäring. Försök pågår i oljeväxter och betning med mikronäring av spannmål har vi tillämpat i flera år.

Delad N-giva

Odlingen 2015 på 9 hektar av hybriden Mirakel var det första man sådde på Haga. Förfrukten var vårkorn som efter skörd endast hade stubbearbetats med Swift-kultivator en gång. Den 9 april körde man ut med harven. 4 veckor tidigare stod hela fältet under vatten och invallningspumparna gick för fullt. Att föreställa sig vårbruk tidigt i april kändes avlägset i mars, men harvningen den 9 april med en Väderstad NZA Aggressive med dubbla sladdplankor gjorde ett gott jobb.

– Vi var helt inne på att vänta med sådden, men jorden redde sig så pass bra att vi beslöt oss för att så redan dagen efter, den 10 april.

En månad efter sådd. Vårrapsen etablerades redan den 10 april och behövde bara 2 sprutningar mot jordloppor – den första ca en månad efter sådd när detta foto togs.

Den dagen såddes 6,5 kilo utsäde eller knappt 150 plantor per/m² och samtidigt kombisåddes 485 kilo NPKS motsvarande 117 kilo kväve. Den 4 maj i samband med gödslingen av höstvetet tillfördes ytterligare 27 kilo N i form av 100 kilo Axan. Det innebär en total N-giva på 144 kilo per hektar.

2 x jordloppa

Den 9 maj sprutades 0,3 Betabaytroid mot jordloppor. Plantorna var då uppe och det första örtbladet var precis på väg. Den 24 maj fick man komplettera ytterligare en gång med 0,3 Betabaytroid mot jordloppor, men det blev också allt. Ett så sparsamt bekämpningsbehov av jordloppor var troligen ett resultat av Ivars tidiga sådd. De försök som pågår med studier av jordloppor, utsädesmängder och

klimatdata visade återigen 2015 att rapsen har fördel om den har grott eller till och med kommit upp innan jordlopporna vaknar till liv när värmen kommer och de flyger in i fälten.

Sklerotier skvallrade

Fältet sprutades mot ogräs och flyghavre med 3 x 0,35 Galera + Select + Renol. En blandning som man kört i flera år och som man är väl medveten om att leverantören av Galera inte står bakom. Ivar är dock nöjd med resultatet. I juni behandlades fältet 2 gånger mot rapsbaggar med produkterna Plenum och Avaunt. Vid den första behandlingen tillfördes mikronäring.

Rapsbaggebehandlingarna fungerade ganska bra, men i östra fältkanten var trycket betydligt hårdare vilket syntes senare under säsongen.

I slutet av juni behandlades fältet med 1,0 Acanto mot bomullsmögel. Rikligt regnande gjorde att risken bedömdes som hög samtidigt som Jordbruksverkets sklerotiedepåer som var placerade i fältet gav stöd för beslutet.

Bättre än höstraps 2015

Fältet avdödades inte före skörden vilket senarelade skörden något. Tröskningen skedde den 26 september.

– Skörden var enkel. Rent, fint och lätttröskat med låg vattenhalt, berättar Ivar Insulander.

Man har ännu inte levererat vårrapsen, men skörden blev bra och ligger strax under 3 ton. Det är en skörd som Ivar är nöjd med.

– Och det är faktiskt mer än vad höstrapsen avkastade 2015, konstaterar han och tillägger att höstrapsen förväxte sig under den ovanligt milda och långa hösten 2014.

Att vårrapsen blev så bra 2015 tror

han till stor del beror på att man sådde tidigt. Tidigt sådde Ivar Insulander också på 70- och 80-talen. Sedan ändrades budskapet i rådgivningen till att så i varm jord för att klara ogräsen. Jordbrukstekniska Institutet (JTI) arbetande med att harva på natten och med täckta harvar.

– Men det slutade ofta med att försommartorkan gick hårt åt rapsen!

Tidigt och djupt

I stället är Ivars strategi delvis en återgång till 70- och 80-talen, d.v.s. att kicka igång vårrapsen så snart det finns en möjlighet på våren och att inte hålla igen på sådjupet.

– Tidig och djup sådd, ned på 4 cm är inget problem. Men det är viktigt att harva grundare än man sår, menar Ivar.

Man måste vara rädd om fukten samtidigt som Ivar inte vill välta efter sådd. Vältningen brukar man därför spara för att ha möjlighet att knäcka skorpa om så

skulle behövas.

Ivar är en van och erfaren vårrapsodlare som började sin karriär på Spelbo 1975 – för 40 år sedan. Det betyder 40 år av erfarenhet med vårraps och under åren har sorter med annorlunda egenskaper, andra växtskyddsstrategier och varierande tryck av skadegörare hunnit passera.

Åter cash crop

Med 40 år i ryggen ger Ivar ett lugnt och samlat intryck när han efter ett lyckat vårrapsår 2015 ska göra nya satsningar 2016 för att återerövra förlorad vårrapsareal. Med omsorgsfull odlingsteknik och tidig sådd 2015 – helt i linje med nya resultat från Vårraps 3000 – blev resultatet gott. Med dagens prisnivå på oljeväxter och spannmål blev efterkalkylen på vårraps 2015 åter en cash crop på Spelbo och Haga. ●

Blom. Blommående vårraps var en ovanlig syn i Mälardalen under 2015. Men på Spelbo och Haga söder om Enköping lystes landskapet upp av gula vårrapsblommor.